

Medfølelsestræthed. 60 millioner mennesker er på flugt i verden. Lille udstilling med stort emne på det fine udstillingssted Camp .

Vi råber og råber

Af **METTE SANDBYE**

»Vi råber og råber, men ingen lytter: Kunst fra konfliktzoner«. Camp, Center for Migrationspolitisk Kunst, Trampolinhuset, Thoravej 7, Kbh. Ti., ons. og fredag 13-18, lørdag 14-17. Gratis omvisninger lørdage 15-16. Lukket sidste fredag og lørdag i måneden. Til 17. juni. Katalog på www.campcph.org

Der findes 60 millioner mennesker på flugt – flygtninge, om man vil. Det er flere end nogensinde siden slutningen af 2. Verdenskrig. Sådan

skriver den amerikanske kulturteoretiker Nicholas Mirzoeff i sin vægtekst, der præsenterer udstillingen *Vi råber og råber, men ingen lytter: Kunst fra konfliktzoner* i de to små rum, der udgør udstillingsstedet Camp i Københavns Nordvestkvarter. Camp med undertitlen »Center for Migrationspolitisk Kunst« ligger i Trampolinhuset, som er et selvejede, non-profit medborgerhus for flygtninge, asylsøgere og andre. Et lille sted med store ambitioner.

60 millioner mennesker på flugt. Det er jo et svimlende tal, vi kender det godt, hører hver dag om dem i medierne, men det er samtidig svært at forholde sig til. Man taler om »medfølelsestræthed« eller i al fald en udbredt magtesløshed blandt os, der hverken lever med krig eller er på flugt. Lige ved siden af Mirzoeffs tekst, i et mørkelagt rum, stirrer vi ind i et par øjne, som vises i få sekunder. Det er Gutete Emeritas øjne i chileneren Alfredo Jaars berømte videoinstallation fra 1996, som handler om det på det tidspunkt – og siden for så vidt – alt for lidt skildrede folkemord i Rwanda. Gutete så sin mand og sine to sønner blive brutalt myrdet med macheter, men hun og datteren formåede at flygte. Jaar rejste til Rwanda i starten af 1990'erne og tog tusindvis af fotografier, men han endte med at kassere dem alle og i stedet producere dette helt enkle værk, »The Eyes of Gutete Emerita«, hvor teksten fortæller om folkemordet og Gutetes personlige historie.

Videoens eneste billede er hendes øjne, vidnets øjne. Dermed bliver Gutete også til et individ, vi kan sørge med og over, et sorgbart – »grievable« – liv med en betegnelse af den ligeledes berømte filosof Judith Butler.

Khaled Barakehs *The Untitled Images*. Fem fotografier af fortvivlede voksne med et barnelig i armene. Men det døde barn er sirligt skåret ud af fotografiet med en skalpel, så vi kun ser den døde som et hvidt spøgelse.

Iranse Gohar Dashti viser hverdagen for et ægtepar i en krigszone i al dens almindelige absurditet. Det handler om det enkelte, levede liv.

De to kuratorer bag Camp, Tone O. Nielsen og Frederikke Hansen har ikke blot ladet sig inspirere af hende til udstillingen, men ligefrem fået hende til at skrive en ny tekst til kataloget.

Udstillingen viser værker af seks forskellige kunstnere fra og om seks forskellige krigs- og konfliktområder i verden. Fra folkemordet i Rwanda og borgerkrigen i Jugoslavien i 1990'erne over »25. januar-revolutionen« i Egypten til den helt aktuelle konflikt i Syrien. Kan man blande så mange specifikke konflikter fra hele verden på så lidt plads? Ja, for mere end en specifik redegørelse for de enkelte konflikter handler denne dybt humanistiske

udstilling om at pege på det enkelte liv bag og i konflikten. Det handler for arrangørerne om at opfordre til en opmærksomhed på og en kerne sig om det enkelte skrøbelige, udsatte livs betydning. Om at videregive en fornemmelse af, at vi lever i en verden, hvor ikke bare flygtningens, men også ens eget liv tæller. Vi er alle sårbare, ja, men det er også vigtigt at fastholde »sorgbarheden« i hvert levet liv. »Der kan kun sørges over dét, som er blevet opfattet som levende, og derfor kan betragtes som levet liv,« som Judith Butler skriver.

UDSTILLINGEN består også af konkrete *readymades*. I hjørnet ser vi Amel Ibrahimovic' teenagejakke og sko, som han flygtede i fra Bosnien-Hercegovina til Danmark i 1992. Midt på gulvet en bunke træ ordet i et sirligt mønster. Det er syriske Khaled Barakehs installation med en titel lånt fra Susan Sontag: »At betragte andres lidelser«. Det er træ fra en kiste, som har været anvendt til at bære 135 lig fra moskeen til begravelsespladsen under krigen i Syrien, og som kunstneren har fået smuglet ud i smådele. I de værker bliver man direkte berørt af den konkrete overførsel af virkelighed. Udsatheden bliver konkret. Iranse Gohar Dashti går en anden vej i sin fotografiske skildring af sin egen opvækst under krigen mellem Irak og Irak. Hun iscenesætter et ungt ægtepars hverdagsliv i et krigspræget landskab, hvor livet går videre, som om intet var hændt. Vasketøjet hænges på pigtråden, der læses morgenavis, tales i mobil og drikkes te foran tanks, beskyttelsesrum og kampklædte soldater. Og dog, de to unge ser apatiske ud i øjnene, og kroppen er stift modfalden. Det er på en gang morsomt og tragisk.

Udover at insistere på det at betragte flygtningen som et sårbart menneske som du og jeg, diskuterer udstillingen også de dilem-

maer, der er forbundet med repræsentationen af konflikten. Hvordan kan mediebillederne få os til at reagere, hvordan undgår man at æstetisere, hvordan undgår man billedtrætheden? I Khaled Barakehs andet værk, »The Untitled Images« viser han fem fotografier af fortvivlede voksne med et barnelig i armene. Men det døde barn er sirligt skåret ud af fotografiet med en skalpel, så vi kun ser den døde som et hvidt spøgelse. Med helt andre æstetiske virkemidler sætter egyptiske Nermin Hammam æstetisering af volden til debat ved at skabe collager af egyptiske amatørfotos af voldelige episoder under revolutionen i 2011 og dekorative japanske landskaber fra rispapirskærme fra 16-1700-tallet. Det er svært at se på fremstilling af brutal vold. Et æstetisk filter gør det paradoksalt nok nemmere, men bliver netop også et filter, som risikerer helt at blænde for det forfærdelige.

Vi råber og råber, men ingen lytter: Kunst fra konfliktzoner er en lille, men velsammensat, præcis og ambitiøs udstilling. Mindre kendte navne blandet op med verdensberømtheder som Jaar og på tekstsiden Mirzoeff og Butler. Deres tekster kan læses i det grafisk smukt tilrettelagte katalog, der også byder på korte, velformidlede tekster om hver kunstner, og som kan downloades på både dansk og engelsk fra Camps hjemmeside. Forleden eftermiddag, hvor jeg besøgte Camp, summede huset af liv; der blev lavet mad, holdt kurser, folk af mange nationaliteter og hudfarver var i gang med alt muligt. Udover Camps høje professionelle niveau i forhold til kuratering og formidling er det integrationen med Trampolinhuset, der gør Camp til noget helt særligt. Det her er ikke en teoretisk diskussion for det velmenende, verdensfjerne kunstpublikum. Det er helt konkret for de sorgbare liv, man møder på stedet og ikke kan undgå at se i øjnene på vej ind og ud fra udstillingen.